

ט' תמוז, תשע"ג
17 יוני, 2013
13-452-14

שאלות מכנס משוב

1. "אנחנו מרגישים מרומים וסובלים מבעיית הנציג, את דברנו אתם אמורים להעביר וזה לא הדבר שקורה, מדוע?"

ייתכן שהתחושה הלא נוחה שלך פשוט נובעת מאי הכרת ההבדלים בין הגורמים הפועלים בענף, תפקידם וסמכויותיהם:

הארגון היציג של הרפתנים - היצרנים, הוא התאחדות מגדלי הבקר לחלב. לצידו פעילים התאחדות חקלאי ישראל ותנועת המושבים. למען הסר כל ספק, ראשי הארגונים הללו היו מעורבים בכל הפעילות המקצועית, הפוליטית והציבורית נגד כוונות משרדי התמ"ת והאוצר ליישם את ועדת קדמי. ראשי כל הארגונים הללו היו חלק ממקבלי ההחלטות במוסדות המוסמכים של התאחדות מגדלי הבקר שאשררו את "מתווה לוקר" - הצעת הפשרה שגיבש מנכ"ל משרד ראש הממשלה. מועצת החלב - שהיא ארגון בבעלות משותפת של הממשלה (אוצר, חקלאות, בריאות, תמ"ת), היצרנים, המחלבות וארגוני הצרכנים אינה הארגון היציג של היצרנים אלא פועלת ע"פ חוק בראייה כוללת להבטחת עתידו של משק החלב הישראלי. מאחר והמועצה אינה של היצרנים או של הממשלה או של המחלבות - אלא ישות ציבורית, היא מחייבת לפעול באחריות ומעבר לאינטרסים הכלכליים של סקטור זה או אחר - שהיענות לדרישותיו עלולה הייתה להמיט על הענף כולו כלייה כלכלית. אומנם בנקודות זמן שונות יש והנפגעות מהחלטה מסויימת הן המחלבות ויש שנפגעות קבוצות אחרות. עם זאת, הניסיון מלמד שלאורך זמן דווקא הראייה המערכתית של "השולחן המשותף" ומפגש כל האינטרסים שמיוצגים במועצת החלב הם, הם שאפשרו לכולנו לפתח כאן את משק החלב במשוכלל והיציב בעולם.

2. למה התפשרתם? היינו צריכים לשפוך חלב כמו בבלגיה וצרפת ולא לוותר!

אפשר להשתעשע במחשבות "אילו". אבל מי שבוחן את המציאות רואה שתוצאות הבחירות קיבעו את יעד הורדת יוקר המחיייה בישראל כמכנה המשותף האמיתי היחיד אולי בין כלל המפלגות בישראל, זאת כאשר, במקביל, משרדי האוצר והכלכלה ממשיכים להתמיד "בחלומם" לפרק את התכנון בענף החלב. אפשר לטמון את הראש בחול ולהתלהם. האם זה ישנה את העובדה שהתנאים שבהם פועל הענף השתנו מקצה לקצה? המשק הגלובאלי מייצר חלב במחירים זולים מאיתנו, הצרכנים - לפחות בעת הזאת, דורשים לקבל את המוצר הזול ביותר האפשרי ונבחרו הציבור נוהים לצערנו אחרי הקולות האלו בלי רצון לאזן אותם בשיקולים ערכיים כמו ציונות, תוצרת ישראלית ושמירה על הפרפריה (חצי מהח"כים החדשים "כיכבו" במחאה החברתית). עובדי אל על סרבו לכל פשרה בנושא השמיים הפתוחים והשביתו את התעופה לישראל וממנה למשך כמה ימים. זה עזר להם? עובדי הרכבת חשבו שהם יכולים להשתמש בכוחם כבשנים עברו - איפה הם היום? אפילו המיליטנטים שמגזרים, כמו עובדי הנמלים וחברת החשמל למשל, מבינים שהמציאות השתנתה ונזהרים מאוד לא "להוריד את השלטר". אז לבוא לכנס ולצעוק זה קל אבל האחריות מחייבת אותנו לראות באיזה מציאות אנחנו פועלים. ועל רקע המציאות הזאת, בוודאי שאין ספק כי טוב ונכון נהגו המוסדות המוסמכים של הארגון היציג של היצרנים - מועצת התאחדות מגדלי בקר לחלב, כשחתמו על מתווה לוקר. אתה כנראה שוכח שמתווה לוקר לא היה יוזמה שלנו אלא פשרה לאלטרנטיבות האחרות אשר איימו להמיט הרס עצום על הענף בכלל ועל המשק המשפחתי בפרט.

| www.milk.org.il | office@milk.org.il |

3. מה חלוקת האחריות בין משרד החקלאות, מועצת החלב וההתאחדות בכל הקשור במתווה לוקר?

משרד החקלאות בראשות השרה הקודמת, אורית נוקד, פעל כדי להדוף את הצעות ההחלטה שהגישה לממשלה ועדת קדמי של משרד התמ"ת. מועצת החלב ניהלה וגיבשה את הנתונים המקצועיים, חוות הדעת הכלכליות והמשפטיות ואת הפעילות הענפית נגד ביטול המכסות והתרת ייבוא חופשי של מוצרי החלב ויחד עם התאחדות מגדלי בקר לחלב ניהלה את המאבקים הציבוריים בממשלה, בכנסת ובתקשורת. לאחר שכל המוסדות המוסמכים של המועצה ושל ההתאחדות (ובכלל זה גם התאחדות חקלאי ישראל) נוכחו לדעת כי האוצר נחוש לנצל את המצב הפוליטי ולנקוט צעדים נמהרים שעלולים היו להוות סכנה מוחשית לחיסול ענף החלב בישראל, הגיעו כל המוסדות המוסמכים למסקנה כי חתימה על מתווה לוקר – על הסייגים ומנגנוני המעקב שנקבעו בו, הם החלופה הפחות מזיקה. תוצאות הבחירות והעובדה שמחצית מחברי הכנסת הוחלפו בח"כים עירוניים שנושאים את דגל יוקר המחייה, מחזקת את המסקנה כי טוב שנציגי הרפתנים, המועצה ומשרד החקלאות חתמו על המתווה עם הממשלה הקודמת ולא השאירו את התיק פתוח לטיפול הממשלה הנוכחית.

4. "למה משרד החקלאות לא מוזמן לכאן ולא לכנסים האזוריים של מועצת החלב?"

הנציגה הבכירה של משרד החקלאות – ד"ר תניב רופא, סמנכ"ל בכירה למנהל הרשות לתכנון במשרד, המכהנת גם כיו"ר מועצת החלב השתתפה בכנס והציגה את עמדת המשרד בפנל. בפנל ישב כידוע גם ראש האגף הכלכלי במשרד ראש הממשלה אמיר ברקן, שהיה שותף לגיבוש מתווה לוקר, והשיב בפתחות לכל השאלות. מועצת החלב עורכת את הכנסים האזוריים על מנת להבהיר את ההליכים הנדרשים במסגרת יישום מתווה לוקר ועל מנת לתת מענה לשאלות אופרטיביות של הרפתן.

5. איך מתיישבת חלוקת המכסות ליצרנים הגדולים ללא תשלום מול דרישה לתשלום עבור מכסה במתווה בשנת 2013?"

במסגרת מתווה "לוקר", ניתנה ליצרנים שמיכסתם היא מתחת ל-700 אלף ליטר אפשרות לקבל מכסות של יצרנים פורשים בתמורה של 0.2 ₪ לליטר **בלבד**. נכון להיום, כמות המכסה המנויידת ליצרנים קטנים בלבד מגיעה לסך של יותר מ-33 מיליון ליטר חלב. רק באם תהיה תוספת מכסה ארצית, תתאפשר הגדלת מכסות גם עבור היצרנים האחרים. ההחלטה על תוספת המכסות ליצרנים הגדולים בתחילת שנת 2013 נקבעה עוד ע"י שרת החקלאות הקודמת וע"פ הנחיות היועץ המשפטי לממשלה, על מנת לוודא כי הגידול החזוי בצריכה ימומש על ידי הרפתנים הקיימים במשק החלב הישראלי ולא חלילה מהגברת הייבוא.

6. "איך יכול להיות שמצד אחד סוגרים רפתות ומצד שני פותחים רפתות חדשות ואיך יכול להיות שחילקו לפני כמה חודשים עשרים מליון ליטר לקיבוצים ורפתות גדולות ולקטנים נכון להיום לא יהיה כדי להגיע ל-700 אלף?"

בשנת 2013 לא הוקצו מכסות לפתיחת רפתות חדשות. את ההחלטה על הקצאת מכסות חדשות מקבל שר החקלאות, השר מקיים במשרד החקלאות ועדה לבחירת המגדלים החדשים, בגמר עבודת הועדה רשימת שמות המגדלים החדשים עוברת לוועדת מכסות לביצוע.

- 7. "איזה מענה אתם נותנים למי שרוצה לגדול? אישורי בניה? הלוואות? קרקעות?"
"מה לגבי המענקים לרפתות הקטנות הממשיכות לייצר כדי לעזור בהשקעות במבנים וכו'?"**
- על פי מתווה לוקר על ועדת המעקב לבחון, במסגרת התקציב, מענקים לרפתות הגדלות. כמו כן לאתר חסמים כגון אישורי בניה ולמצוא פתרון מעשי לבעיה.
ועדת המעקב ביקשה ממועצת החלב להכין תוכנית למענקים בשנת 2014 ממקורות כספיים נוספים. אישור המענקים יהיה, ככל הנראה, למבנים וציוד בלבד. למען הסר ספק יודגש כי בשלב זה, הקצאת המענקים עדיין לא אושרה.
- 8. "קיבלנו לאחרונה אישור בניה להוסיף מבנים לרפת. אנחנו צריכים לחכות עוד שנה לבנות כדי לקבל מענק?"**
- מובהר, כי מענקים לא ניתנים רטרואקטיבית ובכל מקרה אם וכאשר הם יינתנו – זה יהיה בהתאם לכללי מנהלת ההשקעות במשרד החקלאות ועל פי דין.
- 9. "מחיר החלב יורד. אף אחד לא מתעסק עם מרכזי המזון. האם מישהו מתכוון לייצר מתווה למחירי המזון לבקר?"**
- מחירי המזון לבקר אינם בפיקוח. הם נקבעים על פי מחירי השוק ולא על ידי הרגולטור. רק מחיר החלב נקבע על פי התקנות מכוח חוק תכנון משק החלב.
- 10. "איך מתווה לוקר יצא לדרך ללא השתתפות של מזכיר תנועת המושבים וללא התכנסות מסודרת של ועדת המעקב?"**
- מתווה לוקר אושר בממשלה ו"יצא לדרך" ע"פ העקרונות שנקבעו רק לאחר שמועצת ארגון מגדלי הבקר לחלב – הארגון היציג של הרפתנים, אישרה אותו. ועדת המעקב – מעצם הגדרתה צריכה לעקוב אחר ישום המתווה וכדי להמליץ לשרים על שינויים במידת הצורך.
- 11. "מה זה מסמך מאיר צור ולמה הוא לא מיושם?"**
- מסמך "צור" הוא נייר העמדה שגיבש מזכיר תנועת המושבים לצורך דיון במועצת ההתאחדות מגדלי בקר לחלב, מועצת ההתאחדות אישרה את "מתווה לוקר" וביקשה כי "מסמך מאיר צור" ידון בוועדת המעקב.
- 12. "האם אתם חושבים שלוקר יעזור למישהו – רפתנים או צרכנים?"**
- מתווה לוקר נכפה עלינו – לא יזמנו אותו, הוא תוצאה של מו"מ בין כל הגורמים הרלוונטיים, שנועד להחליף את הצעת קדמי, לשמר את התכנון בענף החלב ולמנוע גזירות קשות ביותר, שנועדו לבטל את התכנון ולפתוח את השוק לייבוא לא מבוקר.
המתווה מאפשר ליצרני החלב, מצד אחד, להגדיל את מכסתם ולייעל את ייצור החלב ומצד שני, לאפשר ליצרנים המעוניינים לפרוש מהענף לקבל מענק פרישה מתקציב ממשלתי ולפרוש בכבוד מהענף.
- 13. "האם במתווה לוקר יש בדיקה האם הורדת המחיר תגיע לצרכן?"**
- הממשלה הקודמת הגדירה את הורדת המחיר לצרכן כדגל מרכזי והממשלה החדשה קבעה זאת כיעד מרכזי בקווי היסוד של הממשלה. המפקח על המחירים אורי צוק בר ממשרד החקלאות יעקוב ויפעל כדי שירידת מחיר המטרה תגיע לצרכן.

14. "המטרה העיקרית הייתה הפחתת מחיר המוצר על המדף כאשר הדרך הינה חיסול הרפתות הלא יעילות. איך מתמודדים עם העובדה שמחיר המוצרים לא יורד וברפתות שסוגרות הן בחלקן הלא קטן רפתות מאד יעילות. כמו כן, כיצד משנים את המתווה בהתייחס לכישלון השגת המטרות עד כה?"

המטרה העיקרית הן של משרד ראש הממשלה, האוצר והן של ועדת קדמי של התמ"ת, הייתה שינוי בסיס התחשיב של מחיר המטרה תוך גילום היתרון לגודל, כחלק מהפשרה לשמור על התכנון בענף ולמנוע ייבוא בלתי מוגבל. להערכת הכלכלנים והגורמים המקצועיים, רפת עם מכסה קטנה לא תייצר רווח מספיק ליצרן בתנאים החדשים.
מחיר המטרה על פי "מתווה לוקר" עדיין לא הופחת. ההפחתה הראשונה של 1.7 אגורות יהיה ב-1 לאוקטובר 2013.

15. "כיצד אמור להשפיע מתווה לוקר על פריסת החקלאות בפריפריה וכיצד מתוכנן להישמר היחס בין מושב לקיבוץ?"

מתווה לוקר מתייחס לניוד מכסות במגזר המשפחתי בלבד ואין כל פגיעה ביחס המכסות הקיים בין מושב לקיבוץ או בפריסה הארצית של הרפתות.

16. "נאמר שיש עלייה בביקוש לחלב בעולם, כיצד קורה שהביקוש עולה והמחיר אצלנו יורד?"

מחיר המטרה נקבע על פי התקנות מכוח חוק תכנון משק החלב, ומחושב על פי השינוי בעלויות הייצור וההתייעלות הנדרשת על פי המתווה. נציין, כי רוב הביקוש לחלב בעולם מסופק מייצור מקומי. רק 7% מהחלב המיוצר בעולם נסחר בין מדינות.

17. מדוע רק החקלאים סופגים את הפגיעה, איפה המחלבות? איפה הקמעונאים?

המלצות "ועדת קדמי מזון" התקבלו בממשלה והם אלו שאמורים לטפל במקטע המחלבות והקמעונאים. מתווה לוקר הוא הסכם פשרה שגובש בין הממשלה, התאחדות מגדלי הבקר ומועצת החלב, כתחליף להצעות שהועלו במסגרת "ועדת קדמי חלב" ועל מנת למנוע את קבלתן.

18. "מדוע שילמו ברפורמה מיליוני ₪ לרפתנים הקטנים ועוד משלמים הלוואות ועכשיו מחסלים אותנו?"

הן ברפורמה למשק החלב והן במתווה לוקר נדרשו הרפתנים להתייעל. במסגרת מתווה לוקר ניתנת אפשרות ליצרן לקבל החלטה האם הוא ממשיך את ייצור החלב ומתייעל, או לחלופין, מי שבחר לפרוש מייצור חלב יכול לקבל מענק מהמדינה.

19. "מה ההשלכות של מתווה לוקר ומסלול א' על רפתות גדולות שמבקשות להיסגר לפי מסלול ב'?"

יצרנים שמכסתם היא 700 אלף ליטר ומעלה או יצרנים המייצרים במסגרת שותפות המעוניינים לפרוש מייצור חלב, יכולים לעשות זאת במסגרת הליך ניוד מכסות – מסלול ב', ללא מענק פרישה מהמדינה. ציויין כי נוהל הניוד – מסלול ב' טרם אושר על ידי שר החקלאות.

